

CZU 343.54

DOI 10.5281/zenodo.3871474

NOȚIUNEA ȘI NATURA SOCIAL-JURIDICĂ A EXPLOATĂRII SEXUALE A FEMEILOR ȘI COPIILOR

Iurie LARII,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI*

Oleg POHILĂ,

*doctorand,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI*

THE NOTION AND SOCIO-LEGAL NATURE OF SEXUAL EXPLOITATION OF WOMEN AND CHILDREN

Iurie LARII,

*PhD, associate professor,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA*

Oleg POHILĂ,

*PhD student,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA*

În ultimii ani, problema criminalității în domeniul exploatării sexuale a femeilor și copiilor a constituit subiectul mai multor lucrări și studii separate realizate de diferiți cercetători. Cu toate acestea, nu putem afirma că problema exploatării sexuale s-a dezvoltat teoretic în modul corespunzător. Înainte de toate, ar trebui să se acorde atenție faptului că, până în prezent, lipsește abordarea uniformă a noțiunii de „exploatare sexuală”. De asemenea, lipsește claritatea în ceea ce privește criteriile care reflectă esența acestui concept, precum și lista faptelor penale care conțin semnele exploatării sexuale. Prin urmare, respectivul articol științific urmărește clarificarea conceptelor menționate supra.

Cuvinte-cheie: exploatare sexuală, trafic de ființe umane, trafic de copii, prostituție, proxenetism, pornografie infantilă etc.

During the recent years the problem of criminality in the field of sexual exploitation of women and children has been the subject of several separate works and studies performed by different researchers. Nevertheless, we cannot say that the problem of sexual exploitation has theoretically developed properly. First of all, attention should be paid to the fact that, to the present moment, there is no uniform approach to the concept of “sexual exploitation”. There is also a lack of clarity regarding the criteria that reflect the essence of this concept, as well as the list of criminal facts that contain the signs of sexual exploitation. Therefore, the respective scientific article presumes to clarify the concepts mentioned above.

Keywords: sexual exploitation, trafficking in human beings, child trafficking, prostitution, pimping, child pornography etc.

Introducere. Ideile conceptuale și dispozițiile specifice prevăzute în documentele juridice internaționale au fost și rămân a fi principala sursă de inspirație pentru dezvoltarea dreptului penal autohton și a cercetărilor științifice în domeniul prevenirii și combaterii fenomenului exploatării sexuale. Bazându-ne pe totalitatea ideilor umanitare pe care se fundamentează reglementările juridice internaționale ce se referă la contracararea exploatării sexuale a femeilor și copiilor, putem distinge principalul element care caracterizează esența socială și morală a acestui fenomen infracțional. De fapt, este vorba despre categoriile de infracțiuni, a căror

Introduction. The conceptual ideas and the specific provisions provided in international legal documents have been and remain the main source of inspiration for the development of domestic criminal law and scientific research in the field of prevention and combating the phenomenon of sexual exploitation. Based on the totality of the humanitarian ideas on which the international legal regulations that refer to the counteracting of sexual exploitation of women and children are founded, we can distinguish the main element that characterizes the social and moral essence of this criminal phenomenon. As a matter of fact, it is about those

complexitate, de regulă, este însoțită de scopul exploatarei sexuale a femeilor și copiilor.

În Codul penal al Republicii Moldova lista unor astfel de fapte infracționale se află în dispozițiile care prevăd răspundere pentru: traficul de ființe umane în scop de exploatare sexuală (art. 165 CP), traficul de copii în scopul exploatarei sexuale, comerciale și necomerciale, implicării în prostituție sau în industria pornografică (art. 206 alin. (1), lit. a) CP), pornografia infantilă (art. 208¹ CP), recurgerea la prostituția practică de un copil (art. 208² CP), proxenetismul (art. 220 CP). De asemenea, Codul contravențional al Republicii Moldova sancționează la art. 89 practicarea prostituției, însă când este vorba despre categoriile de persoane care obțin venituri în urma prostituării altei sau altor persoane, atunci respectivele acțiuni se vor încadra în prevederile art. 220 Cod penal, constituind infracțiunea de proxenetism.

Prin urmare, este important de a clarifica trăsăturile comune ale acestor manifestații infracționale, fiindcă, deși sunt diferite după formă, fiecare regăsindu-se într-un articol separat al Codului penal, totuși în realitate faptele infracționale menționate mai sus sunt aceleași în esența lor socială și morală.

Metode și materiale aplicate. La elaborarea acestui articol a fost folosit materialul doctrinar-teoretic și normativ cu privire la infracțiunile de exploatare sexuală a femeilor și copiilor. De asemenea, cercetarea respectivului subiect a fost posibilă prin aplicarea mai multor metode de investigare științifică specifice teoriei dreptului și criminologiei: metoda logică, metoda analizei comparative, analiza sistemică, metoda studiului de caz etc. Totodată, au fost analizate lucrările savanților autohtoni, precum și materialele științifice ale doctrinarilor din străinătate.

Rezultate obținute și discuții. Constatările succinte făcute mai sus ne conduc spre esența juridică a exploatarei sexuale, îndeosebi a traficului de ființe umane realizat în același scop. Dezvăluind conținutul acesteia, este necesar de a aborda și problema obiec-

categories of crimes, the complexity of which is usually accompanied by the purpose of sexual exploitation of women and children.

In the Criminal Code of the Republic of Moldova the list of such criminal acts is included in the provisions providing liability for: trafficking in human beings for the purpose of sexual exploitation (art.165 CC), trafficking of children for the purpose of sexual, commercial and non-commercial exploitation, involvement in prostitution or in the pornographic industry (art. 206 paragraph 1, letter a) CC), child pornography (art. 208¹ CC), the use of prostitution practiced by a child (art. 208² CC), pimping (art. 220 CC). Art. 89 of the Contravention Code of the Republic of Moldova is sanctioning the practice of prostitution, but when it comes to the categories of persons who obtain income as a result of prostitution in case of one person or many persons, then the respective actions will fall within the provisions of art.220 of Criminal Code, constituting the crime of pimping.

Therefore, it is important to clarify the common features of these criminal manifestations, because, although they are different in form, each being found in a separate article of the Criminal Code, however in reality the criminal acts mentioned above are the same in their social essence and morality.

Methods and materials applied. The theoretical and normative doctrinal material regarding the offences on sexual exploitation of women and children was used in the elaboration of this article. Also, the research of this subject became possible by applying of several methods of scientific investigation, specific to the theory of law and criminology: logical method, comparative analysis method, systemic analysis, case study method etc. At the same time, the works of the local scientists, as well as the scientific materials of the doctrinaires from abroad were analyzed.

Obtained results and discussions. The brief ascertainments made above lead us to the legal essence of sexual exploitation, in

tului principal al atentatului criminal, a cărei protecție este asigurată de normele dreptului penal. În cazul nostru este vorba despre libertatea persoanei (un caz particular fiind libertatea sexuală), care este și un element esențial al tuturor drepturilor omului.

Bazându-ne pe prevederile art. 25 din Constituția Republicii Moldova, putem vorbi despre inviolabilitatea libertății persoanei ca libertate în comportament, lipsită de orice constrângere fizică din exterior care poate crea obstacole pentru libera circulație a omului, fapt ce l-ar lipsi de posibilitatea de a acționa în orice domeniu al vieții conform propriei voințe. Aceste prevederi rezultă și din art. 3 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, art. 9 din Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice și art. 5 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Este necesar de menționat că fenomenul exploatarei sexuale, îndeosebi prin prisma traficului de persoane, nu este altceva decât o formă a sclaviei moderne, prin care se încalcă prevederile art. 4 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adică sclavia și condiții similare de aservire. Acest fapt este bine argumentat de CtEDO (vezi cazul *Rantsev versus Cipru și Rusia* [1]) și, din aceste considerente, în prezent nu se mai pune problema dacă traficul de ființe umane este sau nu de domeniul art. 4 din CEDO.

Hotărârea în cazul menționat a constituit premisele instituirii unor obligații pozitive ale statelor de a elabora un cadru juridic adecvat și eficient, juridic și administrativ, de a lua măsuri de protecție și de a investiga traficul în cazul în care acesta s-a produs [2, p. 58].

Revenind la conceptul „libertate” în sensul menționat mai sus, constatăm că interpretarea acestuia se regăsește în lucrările mai multor autori [3, p. 43; 4, p. 52; 5, p. 1]. Cu alte cuvinte, libertatea este abilitatea unei persoane de a acționa independent și

particular human trafficking for the same purpose. By revealing its content, it is necessary to address the problem of the main object of the criminal attempt, the protection of which is insured by the norms of criminal law. In our case it is about the freedom of a person (sexual freedom in particular), which is also an essential element of all human rights.

Based on the provisions of art.25 of the Constitution of the Republic of Moldova, we can talk about the inviolability of the person's freedom as a freedom of behavior, devoid of any physical constraint from outside which can create obstacles for the free movement of a human, the fact that would deprive him of any opportunity in any area of life according to his own desire. These provisions also reside from the art.3 of the Universal Declaration of Human Rights, art.9 of the International Covenant on Civil and Political Rights and art.5 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

It is necessary to mention that the phenomenon of sexual exploitation, especially from the point of view of human trafficking, is nothing more than a form of modern slavery, by which the provisions of art.4, paragraph 1 of the European Convention on Human Rights are violated, that is slavery and similar conditions of servitude. This fact is well argued by the ECHR (see the case of *Rantsevvs Cyprus and Russia* [1]) and for these reasons the problem arises, whether or not human trafficking is in the field of art.4 of the ECHR.

The decision in this case set the premises for establishing positive obligations of the states to develop an adequate, efficient and administrative framework, to take protective measures and to investigate the traffic in case it occurred [2, p. 58].

Returning to the concept of “freedom” in the sense mentioned above, we find that its interpretation can be found in the works of several authors [3, p. 43; 4, p. 52; 5, p. 1]. In

personal în conformitate cu interesele sale. Anume aceste valori fundamentale protejate de Constituție, în cumul cu alte acte juridice, împiedică acțiunile infractorilor implicați în exploatarea sexuală a femeilor și copiilor.

Mai exact, este vorba despre formele socialmente periculoase de încălcare a normelor de comportament din sfera relațiilor sexuale acceptate de societate, a principiilor și ordinii tradiționale a respectivelor relații sau, cu alte cuvinte, a contactului sexual în general. Despre aceasta, autorul V. Kovalenko menționează că, în ciuda tuturor transformărilor din domeniul valorilor sexual-erotice, există anumite principii imuabile ale contactului sexual, îndeosebi fiind vorba despre caracterul benevol și conștientizarea contactelor sexuale, neînfăptuirea unor daune de moralitate publică prin propriul comportament sexual, excluderea din sfera contactelor sexuale a minorilor, interzicerea relațiilor sexuale dintre părinți și copii [6, p. 128].

În literatura de specialitate se menționează, pe bună dreptate, că sub aspect conceptual nu este oferită o noțiune juridico-penală clară a exploatării sexuale [7, p. 4]. Din aceste considerente, în studiul realizat la acest capitol este important constatarea faptului că lipsește nu doar conceptul juridico-penal al exploatării sexuale, ci și cel de natură criminologică susceptibil să cuprindă întregul volum al caracteristicilor sale cheie.

Prin urmare, vom începe analiza categoriei „exploatare sexuală” pentru a clarifica termenii inițiali și esența entităților care derivă din aceștia. În sensul semantic, vorbind despre termenul „sex” care rezultă din sintagma „exploatare sexuală”, acesta este interpretat în limba română ca o totalitate a caracteristicilor morfologice și fiziologice care deosebesc ființele și plantele în două categorii distincte: masculi și femele, bărbați sau femei [8, p. 980]. În ceea ce privește termenul „sexual”, acesta este definit ca raport dintre sexe care se referă la viața sexuală [8, p. 980].

other words, freedom is the ability of a person to act independently and personally in accordance with his or her interests. Namely, these fundamental values protected by the Constitution, in combination with other legal acts, impede the actions of the offenders involved in the sexual exploitation.

More specifically, it is about the socially dangerous forms of violation of the norms of behavior in the sphere of the sexual relations accepted by the society, of the traditional principles and order of the respective relations or, in other words, of the sexual contact in general. Hereof, the author V. Kovalenko mentions that, in spite of all the transformations in the field of sexual-erotic values, there are certain immutable principles of sexual contact, in particular regarding the voluntary character and the awareness of sexual contacts, failure to perform public morality damages through their own sexual behavior, exclusion from the sexual contacts of minors, prohibition of sexual relations between parents and children [6, p. 128].

It is rightly mentioned in the specialized literature, that a clear legal-criminal notion of sexual exploitation is not offered conceptually [7, p. 4]. For these reasons, in the study accomplished at this chapter it is important to find that not only the legal-criminal concept of sexual exploitation is missing, but also that of a criminological nature that would encompass the entire volume of its key features.

Therefore, we will begin the analysis of the category “sexual exploitation” in order to clarify the initial terms and the essence of the entities that derive from them. According to the semantic meaning, talking about the term “sex” that results from the phrase “sexual exploitation”, it is interpreted in Romanian as a totality of the morphological and physiological characteristics that distinguish being and plants in two distinct categories: males and females, men or women [8, p. 980]. As for the term “sexual” it is defined as the sex ratio that refers to the sexual life [8, p. 980].

Referitor la semnificația termenului „exploatare”, dicționarul explicativ al limbii române îl interpretează ca „...profit, tragere de folos în mod abuziv...” [8, p. 359]. Tot în acest context, exploatarea mai este interpretată ca „...obținere (în mod abuziv) a unui profit de la o persoană sau dintr-o anumită situație, împrejurare etc. (prin mijloace lipsite de scrupule)...” [9], „...însușire a rezultatelor muncii altora” [10, p. 895].

Sensul implicit al aceleiași formule ne permite să vorbim despre exploatare ca atribuire ilegală a rezultatelor muncii altora. Exploatarea, în acest ultim sens, va constitui „obiect generic” al respectivului studiu. Evident că în cazul nostru exploatarea sexuală va deveni „obiect nemijlocit” de cercetare. Prin urmare, rezultatele muncii altora ar trebui să fie considerate în acest sens ca venituri obținute de către infractori (subiecți ai exploatării), prin însușirea fondurilor primite ca plată pentru servicii sexuale pe care le oferă femeile și copiii ce depind de ei (victime exploatare).

În contextul celor consemnate, regretatul profesor Alexandru Borodac confirmă cele relatate mai sus în manualul său de „Drept penal: partea specială”, explicând că scopul exploatării sexuale comerciale sau necomerciale presupune profitarea de relațiile sexuale, contrar voinței victimei, în interes material sau alte interese personale [11, p. 102].

Tot în acest sens, autorii S. Brânză și V. Stati, în manualul de „Drept penal: partea specială”, constată că exploatarea sexuală, în sensul infracțiunii de trafic de ființe umane, presupune aservirea victimei prin a o obliga să presteze în acord cu voința făptuitorului unele servicii cu caracter sexual. Referindu-se la exploatarea sexuală comercială, aceștia atribuie la ea folosirea victimei în prostituție, în industria pornografică, pentru masajul erotic, în reprezentări striptease, în reprezentări erotice de alt gen implicând profitarea de sexualitatea victimei [12, p. 348]. Aceiași autori, în „Tratat de drept penal: partea

Regarding the meaning of the term “exploitation”, the explanatory dictionary of the Romanian language interprets it as “... profit, abusive use ...” [8, p. 359]. Also in this context, exploitation is also interpreted as „... obtaining (abusively) a profit from a person or from a certain situation, circumstance etc. (by unscrupulous means)...” [9], „...appropriation of the results of the work of others” [10, p. 895].

The implicit meaning of the same formula allows us to talk about exploitation as an illegal attribution of the results of the work of others. The exploitation, in this last sense, will constitute “generic object” of the respective study. Obviously, in our case sexual exploitation will become a “direct object” of research. Therefore, the results of the work of others should be considered in this regard as income obtained by the offenders (subject of exploitation), by appropriating the funds received as payment for sexual services offered by women and children depending on them (exploited victims).

In the context of those recorded, professor Alexandru Borodac confirms the ones mentioned above in his handbook on “Criminal Law: the special part”, explaining that the purpose of commercial or non-commercial sexual exploitation involves the use of sexual relations, contrary to the will of victim, in material or other personal interests [11, p. 102].

Also in this regard, the authors S.Brânză and V.Stati, in the handbook of “Criminal Law: the special part”, find that sexual exploitation in the sense of the crime of trafficking in human beings, implies the victim’s service, by forcing the victim to provide services of a sexual nature in accordance with the will of the perpetrator. Referring to commercial sexual exploitation, they attribute to it the use of the victim in prostitution, in the pornographic industry, for erotic massage, in striptease representations, in erotic representations of another kind implying the sexuality of the victim [12, p. 348]. The same

specială”, constată că prin „exploatare sexuală necomercială” se înțelege activitatea care nu are nici un impact direct asupra mărimii patrimoniului, exprimându-se în căsătorie (inclusiv poligamică), concubinaj sau alte asemenea forme de coabitare, realizate pentru propria consumație a făptuitorului. Prin „exploatare sexuală comercială” se înțelege activitatea aducătoare de profituri, care are drept urmare majorarea activului patrimonial al făptuitorului, exprimându-se în folosirea victimei, prin constrângere, în prostituție, în pornografie sau în alte activități sexuale [13, p. 482-483].

Exploatarea sexuală, ca formă a traficului de ființe umane, în special a femeilor și copiilor, în opinia unor autori, include: organizarea prostituției, practicarea prostituției în unitățile militare sau în locurile de dislocare a forțelor armate, turismul sexual, serviciile pornografice (în special, folosirea copiilor de ambele sexe în acest scop) [14, p. 14].

Aceași opinie, dezvăluită prin prisma aspectelor criminologice, o au autorii O. Bejan și Gh. Butnaru, care susțin că în cazul exploatării sexuale victimele sunt folosite în special pentru prostituție, pornografie (filme, fotografii, imagini cu relații sexuale transmise în direct pe Internet etc.) sau sex-show-uri (striptease, diverse dansuri erotice etc.) [15, p. 26].

Și în literatura de specialitate rusă exploatarea sexuală este concepută ca implicarea persoanelor în prostituție, pornografie etc. [16, p. 282].

În contextul relatat, este important de menționat și faptul că legislația internațională nu conține o definiție complexă a acestui fenomen. Totuși în prevederile Protocolului de la Palermo se constată că „...exploatarea include, cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală...” [17]; „...toate cazurile de recrutare, transportare, transfer, adăpostire sau primire a unui copil în scopul exploatării sunt considerate trafic de persoane...” [17]. Evident că acest text nu reprezintă o definiție

authors, in the “Criminal Law Treaty: the special part”, affirm that “non-commercial sexual exploitation” means the activity that has no direct impact on the size of the estate, expressing itself in marriage (including polygamy), cohabitation or the likely forms of cohabitation, made for the perpetrator’s own consumption. “Commercial sexual exploitation” means the profit-making activity, which results in the increase of the perpetrator’s assets, expressing itself in the use of the victim, by constraint, prostitution, pornography or other sexual activities [13, p. 482-483].

Sexual exploitation, as a form of trafficking in human beings, especially of women and children, according to some authors, includes: organizing of prostitution, practicing of prostitution in military units or in places of displacement of the armed forces, sexual tourism, pornographic services (in particular, the use of children of both sexes for this purposes) [14, p. 14].

The authors O. Bejan and Gh. Butnaru have the same opinion, revealed from the point of view of criminological aspects, they argue that in the case of sexual exploitation the victims are used especially for prostitution, pornography (movies, photos, pictures with sex relations transmitted directly through the internet etc.) or sex shows (striptease, various erotic dances, etc.) [15, p. 26].

And in Russian specialty literature, sexual exploitation is conceived as involving persons in prostitution, pornography etc. [16, p. 282].

In the related context, it is important to mention that the international law does not contain a complex definition of this phenomenon. However, the provisions of the Palermo Protocol state that “... exploitation includes, at least, exploitation by prostitution of another person or other forms of sexual exploitation ...” [17]; “... all cases of recruiting, transporting, transferring, sheltering or receiving a child for the purpose of exploitation are considered human trafficking ...”

propriu-zisă în sensul direct al cuvântului.

Legislația națională, de asemenea, abordează exploatarea sexuală în cadrul conceptului mai larg de „exploatare a persoanei”, reproducând, în esență, această formulă, cu anumite concretizări. Astfel, Codul penal al Republicii Moldova definește exploatarea ființei umane ca „recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane, cu sau fără consimțământul acesteia, în scop de exploatare sexuală, comercială sau necomercială, prin muncă sau servicii forțate, pentru cerșetorie, în sclavie sau condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor, țesuturilor și/sau celulelor, precum și de folosire a femeii în calitate de mamă-surogat...” (alin. (1), art. 165 CP). Totodată, Codul penal autohton incriminează separat infracțiunea de trafic de copii, agravând răspunderea penală în comparație cu acțiunile similare comise în privința unei persoane mature. În acest context, conform prevederilor alin. (1) al art. 206 CP, traficul de copii presupune „recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil, precum și darea sau primirea unor plăți ori beneficii pentru obținerea consimțământului unei persoane care deține controlul asupra copilului, în scopul: a) exploatării sexuale, comerciale sau necomerciale, în prostituție sau industrie pornografică; b) exploatării prin muncă sau servicii forțate; b¹) practicării cerșetoriei sau altor scopuri josnice; c) exploatării în sclavie sau în condiții similare sclaviei, inclusiv în cazul adopției ilegale; d) folosirii în conflicte armate; e) folosirii în activitate criminală; f) prelevării organelor, țesuturilor și/sau celulelor umane; h) vânzării sau cumpărării...”. Alin. (2), lit. b) al aceluiași articol prevede o circumstanță agravantă a traficului de copii legată de exploatarea sexuală a acestora, fiind vorba despre acțiunile vizate la alin. (1), însoțite de abuz și/sau violență sexuală.

Prin urmare, reieșind din prevederile legislației penale naționale, constatăm că ex-

[17]. Obviously, this text does not represent a definition in the direct sense of the word.

National legislation also addresses sexual exploitation within the broader concept of “exploitation of the person”, essentially reproducing this formula, with certain concretizations. Thus the Criminal Code of the Republic of Moldova defines the exploitation of the human being as “the recruitment, transportation, transfer, shelter or reception of a person, with or without his consent, for the purpose of sexual, commercial or non-commercial exploitation, through forced labor or services, for begging, in slavery or conditions similar to slavery, for use in armed conflicts or in criminal activities, for the collection of organs, tissues and / or cells, as well as for the use of women as mother-surrogate ...” (paragraph 1, art. 165 CC). At the same time, the local Criminal Code separately incriminates the crime of trafficking in children, aggravating the criminal liability in comparison with the similar actions committed regarding a mature person. In this context, according to the provisions of paragraph 1 of the article 206 of the CC, trafficking in children involves “recruiting, transporting, transferring, sheltering or receiving a child, as well as giving or receiving payments or benefits to obtain the consent of a person who has control over the child, for the purpose of: a) sexual, commercial or non-commercial exploitation, prostitution or pornographic industry; b) exploitation through forced labor or services; b¹) practicing of begging or other dirty purposes; c) exploitation in slavery or in conditions similar to slavery, including in the case of illegal adoption; d) use in armed conflicts; e) use in criminal activity; f) removal of human organs, tissues and / or cells; h) sale or purchase ...”. Paragraph 2, letter b) of the same article provides an aggravating circumstance for trafficking in children related to their sexual exploitation, specifying the actions referred to paragraph 1, accompanied by abuse and / or violence.

Therefore, based on the provisions of

ploatarea sexuală, comercială sau necomercială, prostituția și industria pornografică constituie principalele forme de exploatare atât în privința femeilor, cât și a copiilor.

Totuși nu ar fi corect să afirmăm că exploatarea sexuală se reduce doar la prostituție și industria pornografică. Astfel, analiza actelor normative internaționale, naționale și străine, inclusiv a practicii judiciare, permite de a referi la alte forme de exploatare sexuală următoarele fapte: hărțuirea sexuală a minorilor, abuzul și violența sexuală în privința unui minor, căsătoria forțată, turismul sexual (inclusiv cel cu copii), „cyber-sex” virtual cu un minor pentru a stabili o relație de încredere cu el în scopul exploatării sexuale („grooming”).

Finalizând analiza succintă a aspectelor care vizează latura juridică a exploatării sexuale, în continuare este necesar de a face anumite incursiuni cu referire la problemele pe le care le evocă acest fenomen prin prisma abordărilor existente în literatura de specialitate, inclusiv cea criminologică.

În contextul general de abordare a esenței exploatării sexuale, experții în domeniu au viziuni diferite referitoare la unele aspecte specifice ale acestei probleme. De menționat că majoritatea din ei sunt de acord cu faptul că respectivul fenomen cuprinde o totalitate diversă de fapte infracționale. Cu toate acestea, constatăm că nu este percepută uniform lista faptelor penale care formează acest complex infracțional. Însăși sintagma „exploatare sexuală” nu poate fi considerată unica utilizată în descrierea fenomenului vizat. Uneori, diferiți autori îl înlocuiesc cu alți termeni – „exploatare sexuală comercială” [18, p. 5], „sex comercial ilegal” [19, p. 17] etc. Fără îndoială, o poziție solidară este deținută de experți și oameni de știință atunci când vine vorba despre traficul de ființe umane și de exploatarea sexuală ca obiectiv principal și interes dominant. Aici este necesar de adăugat că tipul respectiv de proximitate presupune, în esență, principii stabile de încadrare juridică și condiții unice

national criminal law, we ascertain that sexual, commercial or non-commercial exploitation, prostitution and the pornographic industry are the main forms of exploitation for both women and children.

However, it would not be fair to say that sexual exploitation is reduced only to prostitution and the pornographic industry. Thus the analysis of international, national and foreign normative acts, including the judicial practice, allow to refer to other forms of sexual exploitation the following facts: sexual harassment of minors, sexual abuse and violence of a minor, forced marriage, sexual tourism (including the one with children), virtual “cyber-sex” with a minor to establish a trusting relationship with him for the purpose of sexual exploitation (“grooming”).

After completing the brief analysis of the issues concerning the legal side of sexual exploitation, it is still necessary to make certain incursions with reference to the problems that this phenomenon evokes through the prism of the existing approaches in the specialized literature, including the criminal one.

In the general context of addressing the essence of sexual exploitation, experts in the field have different views on some specific aspects of this issue. It is worth mentioning that most of them agree with the fact that this phenomenon comprises the different totality of criminal facts. However, we find that the list of criminal facts that make up this criminal complex is not uniformly perceived. The very phrase “sexual exploitation” cannot be considered the only one used to describe the phenomenon in question. Sometimes, different authors replace it with other terms – “commercial sexual exploitation” [18, p. 5], “illegal commercial sex” [19, p. 17] etc. Undoubtedly, a supportive position is held by experts and scientists when it comes to trafficking in human beings and sexual exploitation as the main objective and dominant interest. It is necessary to add here that the type of proximity implies, in essence, stable

de tragere la răspundere pentru aceste fapte infracționale cu caracter interdependent.

Totuși există mai multe discuții cu privire la încadrarea juridică a cazurilor de exploatare sexuală în care o persoană este de acord să se implice în mod voluntar în astfel de activități sau când vine cu o inițiativă în acest sens. Cel mai probabil, motiv pentru astfel de dispute este soluționarea neuniformă a acestei probleme la nivelul reglementărilor internaționale.

Revenind la conținutul Protocolului de la Palermo, constatăm că: „a) traficul de persoane presupune recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate ori prin oferta sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe; b) consimțământul unei victime a traficului de persoane pentru exploatarea amintită, astfel cum este enunțată la lit. a) din prezentul articol, este indiferent atunci când unul din oricare dintre mijloacele enunțate la lit. a) a fost folosit; c) recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil în scopul exploatării este considerată trafic de persoane, chiar dacă aceștia nu fac apel la nici unul dintre mijloacele menționate la lit. a) din prezentul articol; d) termenul copil indică orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani” [20].

Prin urmare, în textul acestui act normativ este identificată o poziție clară a legiuitorului legată de exploatarea sexuală (inclusiv în cadrul traficului de ființe umane), recunoscută ca atare numai în cazul în care victima este implicată în acest proces împo-

principles of legal classification and unique conditions for taking responsibility for these criminal acts of interdependent character.

However, there are several discussions regarding the legal classification of sexual exploitation cases in which a person agrees to voluntarily engage in such activities or when a person comes with an initiative in this regard. Most likely, the reason for such disputes is the patchy solution of this problem at the level of international regulations.

Returning to the content of the Palermo Protocol, we notice that: “a) trafficking in persons involves the recruitment, transport, transfer, shelter or reception of persons, by threat or by recourse to force or other forms of compulsion, through kidnapping, fraud, deception, abuse of authority or a situation of vulnerability or through the offering or acceptance of payments or benefits to obtain the consent of a person having authority over another for the purpose of exploitation. Exploitation includes, at least, exploitation by prostitution of another person or other forms of sexual exploitation, forced labor, or services, slavery or practices similar to slavery, use or removal of organs; b) the consent of a victim of human trafficking for the exploitation mentioned before, as stated by letter a) from this article, indifferently if any of the means mentioned by letter a) was used; c) the recruitment, transport, transfer, shelter or reception of a child for the purpose of exploitation is considered human trafficking, event if they do not appeal to any of the means mentioned by letter a) of this article; d) the term of child indicates any person under the age of 18 years” [20].

Therefore, in the text of this normative act a clear position of the legislator related to the sexual exploitation (including the trafficking in human beings) is identified, recognized as such only if the victim is involved in this process against the will, forced to do that. Taking into account the exception formulated by the letter c) from art.3 of the mentioned Protocol, which refers only to

triva voinței sale, în mod forțat. Luând în considerare excepția formulată la lit. c) din art. 3 al Protocolului menționat ce se referă doar la copii, concluzia nu poate fi decât una singură: consimțământul unui adult elimină problema exploatării. Cu alte cuvinte, acordul persoanei mature va exclude semnele exploatării sexuale.

Diametral opus este soluționată această problemă în Convenția ONU pentru suprimarea traficului de persoane și a exploatării prostituției semenilor din 1949, care prevede în art. 1 următoarele: „Părțile la prezenta Convenție decid pedepsirea oricărei persoane care, pentru a satisface pasiunile altuia: 1) ademenește, atrage sau îndeamnă, în vederea prostituării, o altă persoană, chiar și cu consimțământul acesteia; 2) exploatează prostituția unei alte persoane, chiar cu consimțământul acesteia” [21].

În contextul celor menționate, precizăm că nu ne-am pus ca scop revizuirea aspectelor legate de teoria dreptului internațional care vizează problema forței juridice comparative expusă în două documente contradictorii. Totuși este important de subliniat faptul că o astfel de disonanță juridică influențează semnificativ pozițiile oamenilor de știință atunci când este vorba despre evaluările acțiunilor legate de exploatarea sexuală în funcție de voința victimei.

Concluzii. Toate argumentele de mai sus cu privire la natura juridică a fenomenului abordat ne permit să oferim o formulă care reflectă noțiunea, esența și principalele caracteristici ale „exploatării sexuale” a femeilor și copiilor. Astfel, este vorba despre *folosirea, de regulă sistematică și în scop de profit, a femeilor și copiilor în prostituție, în industria pornografică sau în alte activități cu caracter sexual, prin aplicarea diferitor metode de constrângere sau prin profitarea de anumite condiții în care victima nu are libertatea sau capacitatea de a lua decizii în acest sens.*

De menționat că majoritatea autorilor care au studiat această problemă ajung la concluzia privind necesitatea introducerii în

children, the conclusion can be only one: the consent of an adult eliminates the problem of exploitation. In other words, the consent of the mature person will exclude the signs of sexual exploitation.

The same problem is oppositely solved by the UN Convention for the Suppression of Human Trafficking and Exploitation for Prostitution from 1949, which provides in art.1 the following: “The Parties to this Convention decide to punish any person who, in order to satisfy the passions of another: 1) through enticement, allurements and exhortation, for the purpose of prostitution involves another person, even with his / her consent ; 2) exploits the prostitution of another person, even with his or her consent” [21].

In the above mentioned context, we should notice that we did not aim to review the aspects related to the theory of international law regarding the problem of comparative legal force set out in two contradictory documents. However, it is important to point out that such legal dissonance significantly influences the positions of scientists when it comes to evaluating actions related to sexual exploitation according to the victim’s will.

Conclusions. All the above arguments regarding the legal nature of the phenomenon addressed allow us to offer a formula that reflects the notion, the essence and the main characteristics of the “sexual exploitation” of women and children. Thus, it is about *the use as a systematic and for profit purpose, of women and children in prostitution, in the pornographic industry or in other activities of a sexual nature, by applying different methods of constraint or by taking advantage of certain conditions in which the victim does not have the freedom or capacity to make decisions in this regard.*

It is worth mentioning that most of the authors who have studied this problem come to the conclusion regarding the need to introduce in the criminal law special rules establishing liability for sexual exploitation.

legislația penală a normelor speciale ce stabilesc răspundere pentru exploatarea sexuală.

O altă problemă esențială este necesitatea distingerii conceptelor ce vizează exploatarea sexuală și exploatarea sexuală comercială.

Așadar, în opinia noastră, exploatarea sexuală comercială are ca scop final obținerea beneficiului material (patrimonial, financiar) în urma exploatării, victimele acesteia fiind atât adulții, cât și copiii. Abordând în mod special problema exploatării sexuale a copiilor, experții străini subliniază adesea caracterul comercial al acestui fenomen.

Așa cum menționa M. Hecht în cadrul celui de al Treilea Congres Mondial împotriva exploatării sexuale a copiilor și adolescenților, care a avut loc la 25-28 noiembrie 2008 la Rio de Janeiro (Brazilia), exploatarea sexuală comercială constituie o încălcare gravă a drepturilor copiilor. Aceasta include hărțuirea sexuală din partea adulților și remunerarea bănească sau sub o altă formă a copilului sau a persoanei terțe (ori a grupului de indivizi). Copilul este tratat ca un obiect sexual și comercial. Exploatarea sexuală comercială a copiilor este o modalitate de constrângere și violență împotriva lor, fiind considerată ca muncă forțată și o formă contemporană de sclavie [18, p. 6].

În sensul celor menționate mai sus, constatăm că exploatarea sexuală comercială diferă semnificativ de formele de exploatare cu caracter sexual în care autorul infracțiunii nu urmărește obținerea obligatorie a unui beneficiu material.

În cazul exploatării sexuale a copilului de către adult „beneficiile” pot avea un caracter nepatrimonial, însă exploatarea minorului oricum are loc, întrucât folosirea copilului, pe de o parte, satisface nevoile unui anumit grup de adulți, iar pe de altă parte, această implicare cauzează prejudicii fizice sau morale grave, de multe ori ireversibile, personalității minorului.

Pentru a nu ne repeta în privința unor aspecte evidente, și anume absența componente materiale, considerăm util de a spe-

Another essential issue is the need to distinguish between concepts related to sexual exploitation and commercial sexual exploitation.

Therefore, in our opinion, the commercial sexual exploitation has the final aim to obtain the material benefit (patrimonial, financial) as a result of exploitation, its victims being both adults and children. Dealing with the issue of sexual exploitation of children, foreign experts often emphasize the commercial nature of this phenomenon.

As M. Hecht mentioned during the Third World Congress against the sexual exploitation of children and teenagers, held on November 25-28, 2008 in Rio de Janeiro (Brazil), commercial sexual exploitation is a serious violation of the rights of the child. This includes sexual harassment by adults and monetary or other remuneration of the child or the third person (or a group of individuals). The child is treated as a sexual and commercial object. The commercial sexual exploitation of children is a form of coercion and violence against them, being considered forced labor and a contemporary form of slavery [18, p. 6].

For the above mentioned purposes, we notice that commercial sexual exploitation differs significantly from the forms of sexual exploitation in which the perpetrator of the crime does not seek to obtain a material benefit.

In the case of the sexual exploitation of the child by the adult “the benefits” may be non-impartial, but the exploitation of the child anyway takes place, since the use of the child, on the one hand, satisfies the needs of a certain group of adults, and on the other hand, this involvement causes serious physical or moral damage, often irreversible, to the minor’s personality.

In order to avoid the repetition regarding obvious aspects, and namely the absence of the material component, we consider it useful to specify that exploitation options “without material interest”, compared to the

cifica faptul că opțiunile de exploatare „fără interes material”, în comparație cu cel comercial, este mult mai restrâns.

Totodată, constatăm că, potrivit normelor de drept internațional, obținerea veniturilor din prostituție se consideră infracțiune. De menționat că și legislația națională prevede răspundere penală pentru comiterea unor astfel de fapte (art. 220 CP). În acest sens, existența unor norme care reflectă o asemenea atitudine față de persoanele care obțin venituri din prostituție pare a fi justificată, fiindcă aceasta corespunde realităților cotidiene și tendințelor negative de consolidare a criminalității în domeniul exploatarei sexuale.

Și în literatura de specialitate rusă, experții în domeniu au subliniat de mai multe ori necesitatea incriminării faptelor legate de obținerea unor venituri din prostituție de către persoanele terțe [22, p. 41].

Printre altele, ni se pare ambiguă abordarea problemei ce vizează delimitarea traficului de ființe umane în scop de prostituție și exploatarea prostituției. Astfel, I. Izmailova, în lucrarea sa dedicată acestei probleme se concentrează asupra faptului că în Convenția din 1949 nu sunt bine concepute o serie de probleme, cum ar fi, de exemplu, faptul că termenul „prostituție” este utilizat alături de „trafic de persoane”, ca fenomene omogene, similare [23, p. 16].

Cu toate acestea, mai târziu, același autor subliniază că atunci când raportăm prostituția la domeniul traficului de ființe umane este necesar să se indice că nu este vorba doar despre prostituție, ci despre prostituție forțată... [23, p. 16].

În opinia noastră, acest punct de vedere este discutabil. Documentele juridice internaționale interpretează prostituția și traficul de ființe umane ca fenomene distincte, însă corelația strânsă a lor este argumentată prin faptul că prostituția și exploatarea prostituției constituie unul din principalele scopuri ale traficului de ființe umane. Totodată, dacă un astfel de scop nu ar exista, traficul de persoane nu ar avea asemenea dimensiune agresivă și arie de extindere.

commercial one are much narrower.

At the same time, we observe that, according to the rules of the international law, obtaining income from prostitution is considered a crime. It should be mentioned that national law also provides criminal liability for such actions (art. 220 CC). In this sense, the existence of norms that reflect such an attitude towards the people who obtain income from prostitution seems to be justified, because it corresponds to the daily realities and the negative tendencies to increase the crime in the field of sexual exploitation.

Also in the Russian literature, experts in the field have repeatedly emphasized the need to incriminate the facts related to obtaining of income from prostitution by the third parties [22, p. 41].

Among other things, we find it ambiguous to tackle the problem of delimiting trafficking in human beings for the purpose of prostitution and exploitation of prostitution. Thus, I. Izmailova, in her work dedicated to this problem focuses on the fact that in the Convention from the year 1949 a number of problems are not well conceived, such as, for example, the fact that the term “prostitution” is used in conjunction with “trafficking in persons”, as homogeneous and similar phenomena [23, p. 16].

However, later, the same author points out that when reporting prostitution in the field of human trafficking, it is necessary to indicate that it is not just about prostitution, but about forced prostitution ... [23, p. 16].

In our opinion, this point of view is contestable. International legal documents interpret prostitution and trafficking in human beings as distinct phenomena, but their close correlation is argued by the fact that prostitution and exploitation of prostitution are one of the main purposes of trafficking in human beings. At the same time, if such a purpose did not exist, human trafficking would not have such an aggressive dimension and extension area.

Referințe bibliografice:

1. Case of Rantsev vs Cipru and Russia [citat 12.05.2019]. Disponibil: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/rantsev_vs_russia_cyprus_en_4.pdf
2. Dolea I., Zaharia V. Jurisprudența CtEDO și interesele copilului. Chișinău: Cartea Juridică, 2012. 182 p. – ISBN 978-9975-80-619-0.
3. Громов С.В. Уголовно-правовая характеристика торговли людьми и использования рабского труда. Дисс. ... канд. юрид. наук. Москва, 2006. 155 с.
4. Клименко А.В. Уголовно-правовая характеристика похищения человека: Дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 195 с.
5. Марахтапова К.А. Преступления против свободы личности: вопросы законодательной регламентации и квалификации: Дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2006.
6. Коваленко В.И. Теоретические и прикладные проблемы противодействия криминальной эксплуатации человека (криминологическое исследование): Дис. ... доктора юрид. наук. Москва, 2017. 515 с.
7. Смирнов Ю.П. Уголовная ответственность за сексуальную эксплуатацию других лиц в форме занятия ими проституцией: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2010. 25 с.
8. Coteanu Ion, Seche Luiza, Seche Mircea et al. Dicționarul explicativ al limbii române. Ediția a II-a. București: Ed. UNIVERS ENCICLOPEDIIC, 1998. 1192 p.
9. Dicționarul explicativ al limbii române [citat 23.04.2018]. Disponibil: <https://dexonline.ro/definitie/exploatare%20>
10. Лопатин В.В., Лопатина Л.Е. Толковый словарь современного русского языка. Москва: Эксмо, 2011. 928 с.
11. Borodac Alexandru. Manual de drept penal: partea specială. Chișinău: Tipogr. Centrală, 2004. 622 p.
12. Brânză S., Stati V. Drept penal: Partea specială. Vol. I. Chișinău: Tipogr. Centrală, 2011. 1062 p.
13. Brânză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. 1. Chișinău: Tipogr. Centrală, 2015. 1328 p.
14. Vidaicu M., Dolea I. Combaterea traficului de ființe umane (drept material și drept procesual). Chișinău: „Nova Imprim” SRL, 2009. 188 p.
15. Bejan O., Butnaru Gh. Traficul de ființe umane. Chișinău: Pontos, 2002. 76 p.
16. Коряковцев В.В., Питулько К.В. Комментарий к Уголовному Кодексу Российской Федерации. 2-е издание. Санкт-Петербург: Питер, 2006. 848 с.
17. Railean Daniela. Prevenirea victimologică a infracțiunilor contra inviolabilității sexuale a minorilor săvârșite prin violență. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2012. 242 p.
18. Hecht M.E. Private Sector Accountability in Combating the Commercial Sexual Exploitation of Children. ECPAT International Report for the Third World Congress against Sexual Exploitation of Children and Adolescents. Rio de Janeiro, Brazil, 25-28 November 2008. 127 p. [citat 12.06.2017]. Disponibil: https://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2016/04/Thematic_Paper_CSR_ENG.pdf
19. Левин М.И., Покатович Е.В. Экономика нелегального коммерческого секса: красный свет на синем фоне. Научное издание. Москва: Труды Фонда ИНДЕМ, 2006. 48 с.
20. Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, din 15.11.2000. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 17-XV

- din 17.02.2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 36-38/126 din 04.03.2005.
21. Convenția pentru suprimarea traficului de persoane și a exploatării prostituției semenilor, aprobată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 317 (IV) din 2 decembrie 1949, intrată în vigoare la 25 iulie 1951 [citată 27.02.2017]. Disponibil: http://www.undp.md/publications/hr/DO_in_Activitatea_Politiei_PNUD.pdf
22. Корунова М.О. Международные стандарты в области противодействия торговле людьми – перспективы имплементации в Российской Федерации. В: Взаимодействие правоохранительных органов и неправительственных организаций – эффективная стратегия противодействия торговле людьми: Сборник материалов международного круглого стола. 23 января 2004. Москва: Изд-во «Экслит», 2005. С. 44-46.
23. Измайлова И.Д. Уголовная ответственность за торговлю людьми: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2007. 33 с.

Despre autori

Iurie LARII,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
prorector pentru știință, Academia „Ștefan
cel Mare” a MAI al R. Moldova
e-mail: iulari72@gmail.com
tel.: 079402873*

Oleg POHILĂ,

*doctorand,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: oleg.pohila@gmail.com
tel: 069105952*

About authors

Iurie LARII,

*PhD, associate professor,
Prorector of Science, Academy “Ștefan cel
Mare” of MIA of the Republic of Moldova
e-mail: iulari72@gmail.com
tel.: 079402873*

Oleg POHILĂ,

*PhD student, Academy
“Ștefan cel Mare” of MIA
e-mail: oleg.pohila@gmail.com
tel: 069105952*